

7.

"Mitsestä" syntynyt."

Jos ensin otamme jormalattisen kol-
minaisuuden merkityksessä tajunta, aine ja näiden
synnyttämä muoto eli maailma, näemme, että Kale-
vala luomiskertomuksessaan antaa paikkansa näille
kolmelle tekijälle. Luomiskertomus on tällöin ker-
tomus Väinämöisen synnystä, kuten R. Engelberg ai-
van oikein huomauttaa, vaikkakin toisessa osiessa, ja mei-
dän tulee yksinomaan jättää silmällä tate merkii-
kapaktumaa, sillä Väinämöinen edustaa tässä il-
mennyttä elämää eli maailmaa.

Molemmissa Kalevala-laitoksissa mai-
nitaan Väinämöisen emo, vanhassa ohimennen, uu-
dessa seikkaperäisesti, mutta vanhassa ei mainita
mitään Väinämöisen isästä, joka uuden Kalevalan mu-
kaan on tuuli, kuten prof. Krohnikin myöntää ("Kalevalan
rungeen historia"). Tässä meillä nyt on alkuperäinen kol-
minaisuus: tuuli isänä, Ilmatar äitinä ja Väinämöinen
poikana. Tuuli kuvaa tajuntaa eli henkeä, Ilmatar

eli "veen emonen" ainetta ja Väinämöinen kuten sanottu maailma, ja koko kuvaus tuo mieleemme jehovistisen kosmogonian Noooksen 1 kirjan alussa, jonka mukaan "jumalan henki liikkui vetten päällä":

Petit
 Tuuli suuri tuulen puuska,
 Tästä vihainen ilma,
 Meren kuohuille kohotti,
 Lainehille laikahutti.
 Tuuli neittä tuuitteli,
 Aalto impiä ajeli,
 Ympäri selän sinisen.
 Lakkipäien lainehien;
 Tuuli tuuli kohtuiseksi,
 Meri paksuksi panevi.

Kun sitten Väinämöisen äiti syntytyksensä
 tuskeissaan kääntyy Ukko Ylijumalan puoleen ^{apua} / ruhoilleen,
 on tämä aivan kuin viittaus siihen, että kaikkien luovien
^{ja kaikkien tajuttomien olentojen} voimien ^{voimien} takana on salainen jumaluus, ^{josta} ~~vaikka tästä~~
 ei sen enempää Kalevalassa puhuta. Prof. Krohn ja
 hänen koulunsa selittää kyllä mitättömäksi koko
 luomisrunon ja Väinämöisen syntytyksen, löytäen sen
 alkuperäisiä aineksia taiteen syntytyksistä, kukaan =
 lauluista ja ties mistä! Tämä saattaa olla muodol-
 lisesti oikein - en kykene asiaa arvostelemaan, - mutta

51/se)
(ei koske runon henkeä. Runon hengensä ilmenee niin
selvä alkuperäinen mysteriokuva, ettei se voi olla
minkään sattuman aiheuttama. ^{Ja koko} ~~On~~ ^{on} ~~niin~~ ^{piirre} ~~llesi~~
kuvauksessa ^(on piirre), joka ^(selvästi todistaa runon henken olevan) ~~on~~ ^{on} ~~niin~~ ⁿⁱⁱⁿ ~~myshillisis-~~
lä maailmoista kotoisin.

Kun hieman tarkemmin ajittelemme
tätä ~~kaikissa~~ maailmanluomiskertomuksissa ilmei-
neviä kolminaisuutta, huomaamme, että "profan"
selittäminen maailmaksi on lään ylimalkainen
ja pentapuolinen. Tajunnan ja ~~henken~~ ^{genen} yhtymise-
stä ei muutta mitkittä synny maailma. Hengen ääret,
tömyys ja aineellisen rajoituksen mahdottomuus yhty-
vät siinä niin sanoaksemme yksilöllisessä tajun-
nassa, jota kutsutaan luojaksi eli Logokseksi. Al-
kuperäinen kolminaisuus ei niin muodoin ole
taju, aine ja maailma, vaan tajunta, aine ja
~~luoja~~ ^(Taus puolestaan), joka on maailman alku ja perusta.

Aivan oikein "poika" sentähden ku-
vataan eläväksi persoonallisuudeksi, Väinämöisek-
se, joka ^{muoostuu} maailman luo. Väinämöinen on se "suuri
ihminen", Adam Kadmon, Makroprosopos ("suuret
kasvat"), jonka "kuvaksi" ihminen on luotu; hän on se
maailmanjäksi eli Logos, jonka mieltiskely ja laulun-
tuote ilmennyt ~~on~~ kosmos on. Uusi Kalevala

52) antaa Väinämöisen ~~syntyy~~ astua ulos emons kohdusta vasta maailman luomisen jälkeen, mutta vanha Kalevala, joka ^{nhä} ~~antaa~~ mukaan Väinämöinen ensi on syntynyt ^(tältä kannalta kättöön) ja sitten ottaa osaa maailman luomiseen, pysyttelee lähempänä alkuperäistä mysteriokuva. (Käinää?)

Se piirros, joka nyt tässä kuvauksessa on todistusvoimainen, on Väinämöisen äidin neitseellisyys ja hänen muodollinen isättömyytensä. Äiti näet kuvataan elävänä persoonallisena roksi, jota ^{vastoin} "tuuli" samoin kuin "pyhä henki" tekee äidin abstraktisen vaikutuksen.

Mahtavat ovat Kalevalan kuvauksen alkusanat:

Petit }
Yksin meillä yöt tulevat,
Yksin päivät valkeavat,
Yksin syntyi Väinämöinen ...

Prof. Krohn väittää, että kaksi ensimmäistä säettä ovat muualla otetut ja että kolmas säe on Lönnrotin lisäämä. Olkoon Lönnrot on silloin menetellyt kuin todellinen runolaulaja, kuin tietäjä ainakin. Hänen inspiraationinsa - koska tuskin saanemme puhua hänen tiedostaan - osui oikeaan. Hän kuvasi noilla säkeillä "jumalan ainokaisen, ~~progen~~ s. o. yksisyntyisen (monogenees) pro-

Vuon alle

1) Tässä ei tarvitse olla varsinaista eroavaisuutta veden ja sanhan Kalevalan välillä. Kman nimen toisintonimi "v^een emonen" on runossa voimut olla hyvällä syyllä "Vainamöinen".

53)
jän" syntymistä. Niissä kuuluvasti kaikuu vanha
mysteriooruno Logoksen synnyttä, joka tapahtuu
"yksin" sekä suni merkityksessä, että hän ajan
alussa on ensimmäinen ja ainoa ilmennys, että
sünäkin merkityksessä, että hän on syntynyt ^{yliz} ~~yh-~~
~~suonoblisella taballa~~
~~suon osalla tai (itaalliseen)~~ yksin äidistä.

Krohnin koulun väite, että Kalevalan
kertomus Väinämöisen neitseellisestä äidistä
on laina kristinuskosta, on etsitty ja turha, sillä
vanhoissa uskonnoissa tapaamme aina tämän
~~kasityksen~~ mysterioista polventuvan käsityksen
neitsyt syntymästä.

Osiris Egyptissä oli syntynyt taivaal-
lisesta äidistä, neitsestä, jonka nimi oli Neith, ja
Horus samaten oli Isis-neitseen poika. Babylonissa
Eridun aurinkojumala Tammuz oli jumalatar Ean
"ainoa poika"; Ean toisintonimellä esiintyy Ishtar, As-
tarte, Mylitta. Persiassa Zoroaster oli sünnynyt ju-
malallisen järjen säteestä ja hänen äitinsä oli neitsyt.
Vanhassa Meksikossa Quetzalcoatl nimikään oli
syntynyt neitsyt Chimalmasti, ja Yucatanissa vepoh-
lajun palvottu Bacab neitsyt Chribiriaasti; sama
oli laite artekilaisen aurinkojumalan Huitsilipocht-
lin. Indiassa Krishnan äiti Devaki oli neitsyt

ja Gautama Buddhan äiti Maaja niinkuin myös
 Jesus Kristus oli syntynyt neitsyt Maariasta. Tietys-
 ti nämä kertomukset ovat puhtaita legendoja ^{ilman} ~~kuin~~
 vastineita todellisuudessa, kun on kysymys histo-
 riallisista henkilöistä, mutta kun henkilöiden nimet
^{seisovat} ~~ovat~~ symboleina ^{ina} jumalallisten voimien edustajina,
 silloin neitsytösyntyminen on kuvaava ja runollinen
 esitys mahtavasta henkimaailman tosiseikasta. Onhan
 Kristus ^{krustillisena} ~~seisov~~ teologiassa myös sama kuin Logos eli
 Sana, jonka kautta maailma luotiin. Samaten Krishna
 Indiassa pidetään toisen jumalpersonan Vishnun avatua-
 vana eli ruumistumana ja kutsutaan Hariksi, s.o. (synti-
 teen) poistajaksi. Hänen äitinsä Deevaki puhuttelee
 häntä sanoilla "sinä jumalten jumala, joka olet kaikki
 kaikessa". Egyptissä Osirista ja Horusta kutsuttiin "kunin-
 kaarten kuninkaksi" ja "herrojen herraksi", Osirista
 myös "koko maan herraksi". Historiallisena henkilöinä
 Väinämöinen tietysti oli syntynyt ihmisten tavalla,
 mutta Väinämöinen jumalana ja aurinkologoksena
 oli ilman korean immen poika.
